

Andragoški center Republike Slovenije

Slovenian Institute for Adult Education

NOVIČKE

JULIJ/AVGUST 2000/7-8

- **TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2000** ▲ Bliža se peti Teden vseživljenjskega učenja ▲ 4. Andragoški kolokvij ▲ Znani so dobitniki priznanj za leto 2000 ▲ Poslanci v TVU 2000 ▲ Natečaj: Življenje je učenje – naj bo veselo! ● **DOMAČE NOVIČKE** ▲ Kakovost v izobraževanju odraslih ▲ "Kva dogaja - PUM razsaja" ▲ Evalvacije poskusnega izpeljevanja programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle ▲ Ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ▲ Nekateri študijski krožki so bili še posebej uspešni ● **UTRINKI IZ SVETA** ▲ Petdesetletnica v senki ukinitve ● **S POTI** ▲ Enotnost in različnost v razvoju pismenosti ● **KOTIČEK JE VAŠ** ▲ Znanje – prvi pogoj za zaposlitev ▲ Mreža organizacij za izobraževanje odraslih Slovenije in Hrvaške ▲ Izobraževanje strokovnih prevajalcev ▲ V Črnomlju ustavili Univerzo za III. življenjsko obdobje ▲ Razvijanje pozitivnega samovrednotenja mladostnikov ● **PONUJAMO/PONUJAO VAM** ● **POSVETI, KONFERENCE** ● **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo telesne vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahternik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.

Novičke tiska Tiskarna Štrok.

Prelom: Solos d.o.o.

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov:

maja.korošak@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/publikacije/novicke_slo.htm

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2000

Bliža se peti Teden vseživljenjskega učenja

Novice o pripravljalnih dejavnostih za peti Teden vseživljenjskega učenja tokrat izjemoma gostujejo v posebni rubriki Novičk, saj se jih je nabralo kar nekaj in pomembno je, da bralce, predvsem pa letošnje izvajalce Tedna dosežajo še pred septembrom. Sicer pa v Andragoškem centru pripravljamo dve številki TVU-Novičk, s katerima želimo zaokrožiti dozdajšnja prizadevanja na področju pospeševanja kulture učenja in vpeljati letošnjo, jubilejno manifestacijo. TVU-Novičke 2/2000 bodo namenjene pregledu štiriletnih izkušenj s prirejanjem Tedna vseživljenjskega učenja v Sloveniji, v bilenu bo prikazan razvoj projekta, in sicer tako njegovih teoretičnih podlag kot praktičnih izpeljav. V TVU-Novičkah 3/2000 pa bodo predstavljeni vsi dobitniki priznanj Andragoškega centra za posebne dosežke pri učenju odraslih v letih 1997 - 2000. Obe izdaji TVU-Novičk bosta natisnjeni v začetku septembra; prvo bodo prejeli vsi dozdajšnji izvajalci TVU, izvod pa si lahko zagotovite tudi tako, da nas pokličete v Andragoški center. Predstavitve dobitnikov priznanj ACS boste prejeli vsi bralci septembridske izdaje Novičk in ker so namenjene tudi promociji TVU v tujini, naj vas ne presenetí dvojezična, slovensko-angleška izpeljava.

V nadaljevanju poročamo o pripravljalnih dejavnostih za projekt TVU 2000 na treh ravneh: mednarodni, državni in lokalni. Poročali smo že, da bo na pobudo Združenih narodov letos prvič organiziran Mednarodni teden učenja odraslih (International Adult Learners' Week). Ob tej priložnosti bo izšel tudi mednarodni bilten 'Learning Festivals Guide' v angleškem, nemškem, francoskem in španskem jeziku, ki naj bi spodbudil prirejanje podobnih prireditev po vsem svetu ter potencialne organizatorje opremil s koristnimi napotki in informacijami. Pripravo te publikacije so vodili in usklajevali sodelavci Unescovega inštituta v Hamburgu, britanskega inštituta NIACE - National Organisation for Adult Learning (England&Wales) ter avstralskega združenja Adult Learning Australia, svoja spoznanja pa smo prek internetnega foruma prispevale vse države, ki že imamo izkušnje s prirejanjem tednov ali dnevov učenja (odraslih). Pokazalo se je, da je takih držav po svetu že kar 28, medtem ko bodo podobni dogodki v letu 2000 prvič organizirani v 18 državah. Slovenski TVU se od njih še vedno razlikuje po tem, da edini pomoviramo strategijo vseživljenjskosti učenja, medtem ko se organizatorji v drugih državah omejujejo na izobraževanje odraslih, mnogi med njimi pa svoje prireditev neposredno povezujejo z Mednarodnim dnem pismenosti.

Mednarodni teden učenja odraslih pravzaprav poteka že vse leto, saj so v marsikateri državi svoje nacionalne prireditve že izpeljali, in sicer v času, ki so ga vajeni in na način, ki najbolj ustreza njihovim kulturnim in družbeno-ekonomskim danostim. Skupni praznik vseh udeležencev Mednarodnega tedna pa bo 8. septembra v Hannoveru na svetovni razstavi Expo 2000 v okviru mednarodne konference Globalni dialog (junij – oktober 2000). Globalni dialog

štev. 7 z osrednjo temo 'Izgradnja učenih se družb: znanje, informacije in človeški razvoj' bodo s skupnimi močmi organizirali Unesco, Svetovna banka in Nemška fondacija za mednarodni razvoj (DSE) od 6. do 8. septembra. Na zaključni prireditvi 8. septembra med 15.00 in 17.00 bo predstavljena Platforma za prihodnost, generalni sekretar Unesca pa bo počastil Mednarodni dan pismenosti ter odpril Mednarodni teden učenja odraslih. Prireditve bo mogoče spremljati prek interneta, za to so potrebeni zvočna kartica, zvočniki ter ustrezna programska oprema (kot npr. Real Player ali Media Player), ki jo je mogoče brezplačno naložiti z internetne strani EXPO www.expo2000.de/englisch/tv/index.html.

Slovenski TVU 2000 bo na razstavi EXPO predstavljen tudi s svojim promocijskim gradivom (plakatom, zloženko, TVU-Novičkami), ki bo na ogled v slovenskem paviljonu kot tudi v paviljonu Mednarodnega tedna učenja odraslih.

Pa se vrnimo v Slovenijo, ki bo svoj jubilejni Teden proslavila dober mesec kasneje. Prireditve na državni ravni, ki jih organizira Andragoški center Slovenije, bodo letos imele izrazit mednarodni pečat. Trenutno potekajo intenzivne priprave na četrti andragoški kolokvij, na katerem bodo domači in tuji strokovnjaki predstavili izsledke mednarodne študije o pismenosti odraslih in obravnavali vprašanja in ukrepe, povezane s pismenostjo. O kolokviju pišemo v nadaljevanju rubrike. Poleg tujih udeležencev kolokvija pa bo Andragoški center v TVU 2000 gostil predstavnike držav južne in vzhodne Evrope, s katerimi se povezujemo v okviru Pakta stabilnosti, ter predstavnike držav, ki že imajo izkušnje z organiziranjem podobne manifestacije, pa si jih želijo izmenjati. Ker smo ponosni na dejstvo, da slovenski Teden povezuje in razveseljuje ljudi vseh generacij ter opozarja na prisotnost učenja v najrazličnejših vlogah, ki jih ti prevzemajo, želimo tem trem skupinam tujih obiskovalcev predstaviti čimveč zanimivih izvajalcev in prireditev na državni in krajevni ravni. Tuji se bodo vsekakor udeležili slovesnega odprtja Tedna in podelitve priznanj ACS za leto 2000, program njihovih obiskov na krajevni ravni pa bomo sestavili v začetku septembra, ko bodo znane podrobnosti o prireditvah po vsej državi.

V poletnih tednih, ki so za nami, smo prejeli že kar nekaj prijav dejavnosti TVU 2000, še več jih pričakujemo v drugi polovici avgusta. Naj na tem mestu še enkrat opozorimo na skrajni rok, ki nam bo še omogočil pravočasno pripravo koledarja prireditev, to je **6. september**. Koledar prireditev bo letos prvič na voljo na internetu, in sicer na prenovljeni spletni strani TVU. Internetni koledar bo gotovo primernejši za iskanje prireditev po različnih ključih (kraj, datum, ura in podobno) kot njegova tiskana različica, čeprav se slednji kljub njeni zajetnosti še ne bomo odpovedali. Vsa promocijska gradiva TVU 2000 bo krasila nova celostna grafična podoba Tedna, s katero ste se srečali že ob prvi izdaji TVU-Novičk, pripravljen pa je tudi plakat TVU 2000, ki je že zdaj na voljo v Andragoškem centru. Če vas pot zanese v Ljubljano, nas torej obiščite in odnesite plakate s seboj, saj bodo lahko na ta način v vaših okoljih že zdaj opozarjali na prireditve, pa tudi nevšečnosti s posiljanjem gradiva tik pred Tednom bo manj. Sedaj že tradicionalni sestanek izvajalcev TVU 2000 bo kot načrtovano 14. septembra ob 11. uri v prostorih Andragoškega centra. Izmenjali si bomo zadnje informacije in napotke,

pripravili pa bomo tudi čimveč promocijskega gradiva, ki ga boste lahko brezplačno odnesli s seboj. Vse do takrat smo vam pri snovanju vašega in našega letošnjega praznika učenja na voljo sodelavke in sodelavci Andragoškega centra.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

4. Andragoški kolokvij Pismenost, participacija in družba znanja

V Andragoškem centru bomo v Tednu vseživljenjskega učenja 2000 organizirali četrti, tokrat mednarodni andragoški kolokvij na temo Pismenost, participacija in družba znanja. Andragoški kolokvij bo potekal 16. in 17. oktobra 2000, predvidoma se bo začel ob 14. uri, v prostorih podjetja Hermes Softlab. Njegov namen bo osvetiliti razvojni zaostanek Slovenije na področju izobraženosti, pismenosti in udeležbe odraslega prebivalstva v primerjavi z razvitiimi evropskimi in nekaterimi srednjeevropskimi državami. Cilji letošnjega kolokvija so:

- osvetiliti profil pismenosti in participacijo odraslih v izobraževanju z vidika drugih disciplin,
- preučiti povezanost pismenosti in participacije s tehnoškim in socialnim razvojem,
- preučiti povezanost pismenosti in izobrazbe,
- osvetiliti dejavnike, ki vplivajo na razvijanje in ohranjanje pismenosti odraslih v različnih okoliščinah doma, pri delu in v lokalnem okolju.

Na kolokvij so vabljeni priznani tui in domači strokovnjaki, med njimi dr. Albert Tuijnman, dr. Kjell Rubenson, Alan Tuckett, dr. Peter Mateju, dr. Ana Krajnc, dr. Vida Mohorčič Špolar, dr. Angelca Ivančič in mag. Ester Možina.

Vsebina diskusijskih prispevkov (največ 2 tipkani strani) bo objavljena v posebni številki Andragoških spoznanj. Ta bo izšla pred začetkom andragoškega kolokvija. Diskusijске prispevke pričakujemo do **5. septembra 2000 (glej prijavnico)** na naslov: Mateja Pečar, Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, e-mail: Mateja.Pecar@acs.si. Prosimo, da v prijavi navedete vaš točen naslov, telefon, e-mail in pošljete vsebino prispevka, če ste se zanj že odločili.

Znani so dobitniki priznanj ACS za leto 2000

Komisija za dodelitev priznanj Andragoškega centra Slovenije za posebne dosežke pri učenju odraslih v Sloveniji za leto 2000 se je po pregledu vseh predlogov, bilo jih je 55, odločila, da bo priznanja podelila naslednjim 14 kandidatom:

Priznanja POSAMEZNIKU(-CI) za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja:

Marino Kačič (Ljubljana), Nevenka Jelen (Šempeter), Borut Holy (Ljubljana), Jana Altba-

uer (Ljubljana), Alma Plivac (Jesenice)

Priznanja SKUPINI za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja:

Študijski krožek podeželskih žena Predmeja (Predmeja), Ansambel Trutamora Slovenica (Ljubljana), Študijski krožek "Naredimo naš kraj lepši" (Knežak), Ljudske pevke iz Zabovcev, Sekcija kulturnega društva AJŠ Markovci (Markovci)

Priznanja POSAMEZNIKU(CI), SKUPINI, DRUŠTVU, USTANOVY, PODJETJU ali LOKALNI SKUPNOSTI za izjemne strokovne ali promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih: Štefan Huzjan (Grosuplje), Milica Prešeren (Ljubljana), Razvojno izobraževalni center Novo mesto (Novo mesto), Damijan Kljajič (Velenje), Turistično športno društvo Kostel (Vas).

Slovesna podelitev priznanj bo 16. oktobra ob odprtju Tedna vseživljenjskega učenja.

"Poslanci v TVU 2000"

V letošnjem Tednu vseživljenjskega učenja bomo izpeljali posebno akcijo, ki smo jo poimenovali "Poslanci v TVU 2000". S pomočjo organizacij, ki bodo sodelovali v Tednu vseživljenjskega učenja, bomo povabili poslance Državnega zbora Slovenije k aktivni udeležbi na prireditvah. Tokrat ne kot goste ali govornike ampak kot povsem običajne udeležence izobraževalnih prireditv. Poslanci bodo torej izrabili priložnost za lastno učenje in s svojo udeležbo povečali pomen prireditvam ter prispevali k njihovi odmevnosti v javnosti. Na to akcijo bomo medije še posebej opozorili. Več o tem bomo spregovorili na srečanju izvajalcev, 14. septembra.

Natečaj Andragoškega centra Slovenije Življenje je učenje - naj bo veselo!

Andragoški center Slovenije v sodelovanju s Fotografsko zvezo Slovenije, Univerzo za tretje življenjsko obdobje in Zavodom RS za šolstvo in šport razpisuje natečaj za najboljšo fotografijo na temo učenja kot veselega dela življenja. Natečaj poteka pod naslovom "Življenje je učenje – naj bo veselo!" Na natečaj se lahko prijavijo vsi odrasli, ki imajo slovensko državljanstvo in ki se s fotografijo ukvarjajo ljubiteljsko, osnovnošolci in srednješolci.

Motivika fotografij naj se navezuje na učenje. Učenje je sestavni del našega življenja; poteka ob knjigah in v šolah, zagotovo pa ne samo na ta način. Učimo se vsak dan, v vseh življenjskih situacijah ter tudi v vseh življenjskih obdobjih. Učimo se drug od drugega in učimo se sami, v skupini, na daljavo in na bližu. Učimo se od drugih ljudi pa tudi od narave. Naše življenje, če je radostno, radovedno in razgibano, napoljuje učenje. Z učenjem bogatimo sebe in vplivamo tudi na okolico, da zaživi bolje in kakovostneje. Če se želimo učiti, se moramo ustaviti, odpreti vse čute in srce. Učenje je življenje - vzemimo si čas za to!

Andragoški center Slovenije v sodelovanju z omenjenimi organizacijami želi pridobiti sporočilne fotografije, izbor najboljših pa bomo objavili v stenskem koledarju za leto 2001. Izbrane fotografije bomo tudi razstavili na prednovoletnem srečanju priateljev Tedna vseživljenjskega učenja.

Fotografije so lahko bodisi črno-bele bodisi barvne. Format fotografije naj bo najmanj 18 x 24 cm, največji 30 x 40. Formati, manjši od 30 x 40 cm, naj bodo prilepljeni na tanko podlago v tej velikosti. Dela naj bodo poslana v embalaži, primerni za vračanje. Za poškodbe, nastale med transportom, organizatorji ne odgovarjam.

Fotografije naj na hrbtni strani vsebujejo naslednje podatke:

- naslov dela,
- leto izdelave fotografije,
- ime in priimek avtorja, letnica rojstva, ime fotokluba in po možnosti fotografski naziv,
- ime in priimek mentorja, če gre za mlajšega avtorja,
- naslov organizacije (če izdelek pošiljajo posamezniki, napišite domači naslov).

Posamezni avtorji lahko sodelujejo z največ štirimi deli.

Fotografska dela pričakujemo do 15. oktobra 2000 na naslovu: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, Ljubljana, s pripisom "za natečaj TVU". Dodatne informacije dobite pri g. Petru Pokornu, tel. 04 513 40 98.

Strokovna komisija, sestavljena iz strokovnjakov za fotografijo in likovno področje ter predstnikov Andragoškega centra Slovenije, bo opravila ozji izbor za razstavo, ki jo bomo postavili v decembru. Med temi pa bo izbrala še dvanaest dobrih in izrazito zanimivih del, ki jih bomo nagradili, hkrati pa tudi objavili v stenskem koledarju ACS 2000.

Vsa izbrana dela ostanejo last organizatorjev razstave, se ne honorirajo, in ti lahko z njimi razpolagajo v nekomercialne namene. Dela, ki ne bodo izbrana, bomo vrnili do 30. novembra 2000.

DOMAČE NOVIČKE

Prvi obisk ministra v Andragoškem centru Slovenije

17. julija je Andragoški center Slovenije obiskal dr. Lovro Šurm, minister za šolstvo in šport, s svojimi sodelavci. Z direktorico Andragoškega centra Slovenije so se pogovarjali o vprašanjih sistemskega urejanja izobraževanja odraslih, nekaj časa pa so posvetili tudi predstavitvi izsledkov nedavno opravljene mednarodne raziskave o pismernosti in sprejemu nacionalnega programa izobraževanja odraslih. To je bil prvi obisk nekega ministra za šolstvo na naši ustanovi.

M. K., ACS

Kakovost v izobraževanju odraslih

Živimo v obdobju, v katerem vedno bolj prihaja v ospredje spoznanje, da je treba znanje, ki ga pridobimo v začetnem izobraževanju, nadgrajevati skozi celotno delovno in osebno življenje posameznika. Le tako lahko enakovredno sodeluje v hitro spreminjačem se okolju. Takšno stanje v globalni družbeni skupnosti povzroča, da področje izobraževanja odraslih pridobiva pomen. S tem, ko se povečuje ponudba v izobraževanju odraslih in doživljamo pravo eksplozijo informacij, se povečujejo tudi razlike med tistimi, ki imajo dostop do znanja, in tistimi, ki ga nimajo. Tudi v Sloveniji se zato vedno pogosteje soočamo z vprašanjem o tem, kako lahko izboljšamo razmere za izobraževanje in učenje odraslih. Kako naj odpravimo neprimerno ponudbo? Kakšne ukrepe je treba sprejeti, da bo postalo učenje dostopnejše in bolj kakovostno? Predvsem pa, kako doseči, da učenje skozi vse življenje ne bo le nuja, ampak bo postalo vrednota, ki jo bo gojil vsak posameznik, vsaka organizacija in bo tako temeljni mehanizem razvoja in rasti družbene skupnosti kot celote.

Potreba po vnašanju večje transparentnosti na področje spremicanja kakovosti v izobraževanju odraslih je čedalje bolj izražena, to potrjujejo tudi različne iniciative, ki smo jim priča v Sloveniji v zadnjih letih. Za potrebe raziskovalne in razvojne dejavnosti v izobraževanju odraslih je bil leta 1991 ustanovljen Andragoški center Slovenije. Z zakonom o izobraževanju odraslih, ki je bil sprejet leta 1996, je področje dobilo svojo normativno ureditev. Skrb za kakovost izobraževalnih programov za odrasle se kaže v enakovredni vključitvi izobraževanja odraslih v projekt prenove kurikuluma, ki je v zadnjih letih potekal na nacionalni ravni. Enako velja za ugotavljanje njenih učinkov, kjer je za opravljanje nacionalnih evalvacijskih študij ustanovljena samostojna evalvaciska komisija za izobraževanje odraslih. V postopku za sprejem v Državnem zboru je nacionalni program izobraževanja odraslih, ki bo dal temeljne smernice delovanja izobraževanja za zagotavljanje kakovosti v izobraževanju odraslih.

Doslej nam še ni uspelo izoblikovati celovitega in sistematičnega pristopa k ugotavljanju in razvoju kakovosti na ravni izobraževalne organizacije za odrasle. Kljub temu pa so izobraževalne organizacije, izhajajoč iz lastnih potreb in zahtev izobraževalne prakse, v preteklosti že razvile raznolike načine in poti, ki jim omogočajo spremicanje kakovosti lastnega dela.

Da bi združili in osvetlili različne iniciative, ki smo jih na področju izobraževanja odraslih priča v zadnjih letih v Sloveniji, je Andragoški center Slovenije 16. in 17. maja 2000 organiziral strokovni posvet z naslovom *Kakovost v izobraževanju odraslih*. Posvet je bil zamišljen kot strokovno srečanje in izmenjava izkušenj ter pogledov na kakovost tako tistih strokovnjakov, ki se z izobraževanjem odraslih ukvarjajo v praksi, kot tistih, ki področje preučujejo in razvijajo na teoretski oz. razvojno-raziskovalni ravni. Takšna zasnova posveta se je izkazala za zelo produktivno, saj se je v kakovostnih razpravah, ki so se zvrstile ob različnih temah, pokazalo, kako pomembno je nenehno prepletanje in soočanje pogledov teoretičnikov in praktikov ter konstruktivno sodelovanje pri skrbi za kvalitetni razvoj izobraževanja odraslih.

Različne razprave, ki smo jih slišali na posvetu, so poudarjale predvsem naslednje: za kakovost izobraževanja odraslih smo odgovorni vsi tisti, ki na tem področju delujemo. Skrb za kakovost se začne pri vsakem posamezniku in njegovem odnosu do učenja ter pripravljenosti, da ga sprejme kot del svojega vsakdana na vseh področjih svojega delovanja. Na vseh ravneh izobraževalnega sistema je treba iskati in razvijati pristope, ki bodo omogočili vzpostavitev primernih pogojev za učenje tako znotraj širše družbene skupnosti kot znotraj posamezne izobraževalne organizacije. Gre za iskanje poti in mehanizmov, ki nas bodo prepicali, da je odločitev za vseživljensko učenje korak naprej v razvoju družbene skupnosti in izobraževalnih organizacij znotraj nje. To je še toliko bolj pomembno v tako majhni državi, kot je Slovenija, kjer sta kakovostno znanje in predvsem sposobnost hitrega prilagajanja spremembam in novostim ter generiranje le-teh ena izmed glavnih konkurenčnih prednosti, ki jih imamo in ki nam omogoča enakovredno komunikacijo z ostalim svetom.

Kakršen koli model za zagotavljanje kakovosti, ki ga uvajamo v izobraževalno organizacijo, mora ostati v službi tistega, ki se zanj odloči in ga uvaja, in ne nasprotno, namreč da postane model tisti, kateremu se podreja celotno delovanje izobraževalne organizacije, to namreč velikokrat škodi razvoju.

Strokovni posvet o kakovosti v izobraževanju odraslih je še opozoril na velik pomen kakovostnega vodenja in upravljanja izobraževalnih organizacij. Sodobni sistemi kakovosti so hkrati sistemi vodenja, je bilo slišati na posvetu. Kakovosten izobraževalni sistem in kakovostna izobraževalna organizacija znotraj njega bosta imela jasno vizijo razvoja področja izobraževanja odraslih, jasno začrtane cilje, odprta bosta v mednarodni prostor ter bosta v svojem okolju gojila kulturo vseživljenskega učenja. Ta bo omogočala, doseganje zastavljenih ciljev, kritično refleksijo nad doseženimi rezultati v funkciji postavljanja novih ciljev ter stalnega razvoja. Takšen pristop k zagotavljanju kakovosti se kaže v razvoju kulture učenja znotraj izobraževalne organizacije na poti k učeči se organizaciji.

Šele takrat, ko se zaposleni v izobraževalni organizaciji odločijo in sprejmejo pot k učeči se organizaciji za enega svojih ciljev, so ustvarjene razmere za uvajanje sistematičnih metod in postopkov, ki vodijo k izboljševanju kakovosti, kot so: sistemi standardov ISO, TQM-a, konceptov samoevalvacije ipd. Vse to naj bodo le orodja, ki jih lahko uporabimo za učenje znotraj izobraževalne organizacije. Temeljno vodilo pri tem nam mora biti izboljšanje lastnega dela ter kakovost izobraževalnih storitev za odrasle, ki pripravljajo udeleženca v izobraževanju odraslih na enakopravno sodelovanje v družbeni skupnosti.

Tanja Možina, ACS

“Kva dogaja - PUM razsaja”

Z mesecem junijem se konča redno delo in učenje v programu PUM. V mesecu juliju potekajo sicer še različne interesne dejavnosti, ki pa se jih “pumovke” in “pumovci” udele-

žujejo po želji. Svoje večmesečno delo so "pumovci" sklenili z zaključnimi prireditvami, s katerimi so širši javnosti prikazali, kaj so počeli in česa so se naučili med letom. Z veseljem ugotavljava, da so bile letošnje prireditve zares sijajne. Kaj se je pravzaprav dogajalo in kje?

Prvo sklepno prireditve smo si lahko ogledali v Celju. Pripravili so jo pumovci iz Skale ter mentorji: Bernarda Vindišar, Janez Krnc in Veronika Perme. Zelo intenzivno pa je v skupini sodeloval tudi direktor Skale mag. Martin Lisec. Prireditve je potekala v njihovih prostorih na Kidričevi 3 v Celju.

Svoje večmesečno delo so prikazali v obliki odrske televizijske oddaje. Oddaja je potekala v živo. Za velikim lesenim okvirjem, ki so ga izdelali v skupini, sta jo povezovala voditeljica Anita Špiler in voditelj Uroš Rozman. Po vnaprej pripravljenem besedilu, ob katerem sta večkrat prav spremto in duhovito improvizirala, sta povezovala različne točke, ki so prikazovale delo udeležencev v PUM. Tako smo lahko poslušali nastop pevske skupine, si ogledali reportažni film, ki je prikazal utrinke z delavnic in srečanj, ki so potekala v PUM, v studio sta povabila različne goste, ki so spregovorili o tem, kako so sodelovali v PUM, slišali smo tudi nekaj pesmi, ki so jih napisali pumovci in si ogledali kratek gledališki skeč. Na koncu sta voditelja povabila občinstvo, da se udeleži srečelova, pri katerem je zadela vsaká srečka. Dobitke sta prispevala Mohorjeva založba ter kozmetika Loral in Afrodita. Na prireditvi so razdelili tudi časopis, ki so ga izdelali pumovci o PUM.

Druga prireditve je potekala v Radovljici v tamkajšnjem kulturnem hramu - v Linhartovi dvorani. Program PUM izvaja Ljudska univerza Radovljica, ki jo vodi direktorica Marija Purgar. Prireditve so poimenovali Multivizija in skupaj s pumovci so jo pripravile mentorice Vilma Kersnik, Mateja Rozman in Mojca Šolar ter številni zunanji, večinoma prostovoljni sodelavci, med katerimi naj omenimo gledališkega režiserja Niko Kranjca in prijavljenega slovenskega popglasbenika Aleksandra Mežka. Slednji je sodeloval na prireditvi, med letom pa je skupaj s pumovci pripravil in posnel TV-spot, ki si ga bomo morda lahko kmalu ogledali tudi na slovenski televiziji.

Multivizija je bila prireditev, v kateri smo si lahko ogledali gledališko igro z naslovom *Norec pod vislicami*. V njej so pod vodstvom režiserja Niko Krajnca v odrsko delo povezali svoje pesmi in literarne utrinke. Scena, igralci jo ustvarjajo s pomočjo štirih posebej izrezanih stiropornih plošč in sveč, ustvari s pomočjo glasbe in svetlobnih učinkov v prvem delu utesnjeno vzdušje. Mladi se z uniformiranimi gibi, enako oblečeni, sprehajajo po odru in tiho izgovarjajo besede, ki izražajo njihove skrite misli in hrepenerje. V nekem trenutku se zavedo svoje vpetosti, ujetosti, podrejenosti in izbruhnejo, nekateri tako silovito, da zdrobe stiroporne plošče, ki jih gledalec dojamemo kot stebre tistega, kar utesnjuje odrske osebe. Na koncu se vse umiri in igralci simbolično slečejo oblačilo, ki je za vse enako – pod njim je namreč vsak drugače oblečen.

Gledališki uprizoritvi je po kratkem premoru sledila projekcija filma "Oprostite, rezervirano", ki je prav tako nastal v produkciji PUM Radovljica. Čeprav je imel film zaradi skromne opreme

in amaterske zasedbe nekaj tehničnih pomanjkljivosti, lahko rečemo, da je bila filmska zgodba in način, kako so jo prikazali, za vse prisotne zabavna in duhovita, hkrati pa ganljiva in poučna. V filmu so namreč igrali življenje, ki ga pumovci nemalokrat živijo. Osamljenost, občutek zavrnjenosti od drugih, neverne življenjske situacije, v katerih se znajdejo, nepremišljenost, izzivanje, bolečina, strah in pogum se zlijejo v nepatetično, na trenutke celo komično življenjsko izkušnjo brata in sestre, ki se po kraji avtomobila razideta. Brat se odloči, da bo iz svojega življenja nekaj napravil in pokliče v PUM, sestra pa ostane na stranpoteh in se na koncu znajde v vzgojnem domu. Brat in sestra, ki na koncu filma s stikajočimi se dlanmi stojita vsak na svoji strani žičnate ograje, nam sporočata, da se vsakdo mora odločiti, kaj bo storil v svojem življenju, ne glede na razmere, v katerih živi. Film pa nam tudi prikaže ozadje in eksistencialne stiske mladostnikov; ti največkrat nimajo nikogar, ki bi ga zanimalo, o čem premišljujejo, kaj počenejo in kako se počutijo.

V preddverju Linhartove dvorane smo si gledalci Multivizije lahko ogledali tudi fotografsko razstavo, ki jo po njeni kakovosti lahko primerjamo z razstavami profesionalnih fotografov. Utrinki mladosti in življenja, ki jo obdaja, so bili umetniško-fotografiski tako večše in izvirno prikazani, da bi človek katero med razstavljenimi fotografijami najraje snel in jo odnesel s seboj.

V dvorani Kinoteke v Ljubljani so ljubljanski pumovci pripravili premierno predstavitev filma z naslovom "Kukrseufuraš". Film so ustvarjali vse leto. Pri njegovem nastajanju so sodelovali praktično vsi pumovci – če že niso igrali, so sodelovali pri režiji, scenografiji, kostumografiji. S pomočjo mentorjev: Mojce Fajdiga, Tine Plahutnik, Berte Šavli, Branka Slapala ter Vere Galičič Nuhijev, direktorice zavoda Tin, ki program PUM izvaja, so ustvarili zares dober izdelek, na katerega so udeleženci lahko upravičeno ponosni. V projektu pa je sodelovalo tudi zelo veliko zunanjih sodelavcev. Film je trajal nekaj več kot pol ure in je bil tudi tehnično zelo dobro narejen.

Zgodba pripoveduje o družini, ki je najprej klasična, kasneje pa se spremeni v "rave" družino. Njihovega sina zaužitje droge odnese v različna pretresljiva doživetja, s še bolj pretresljivimi in grotesknimi liki.

Film je zelo ganljiv, njegovo sporočilo je jasno, saj prikaže uživanje droge in posledice, ki jih to pusti pri mladem človeku...

V drugih dveh organizacijah, ki tudi izvajata program PUM – LU Murska Sobota in Korcis iz Slovenj Gradca – letošnje leto javnih prireditev niso imeli. Prekmurci bodo svoje delo sklenili jeseni, ko bodo pripravili odprtje novih prostorov, v katerih bo PUM potekal. Kupili so namreč kmečko domačijo v Tešanovcih pri Murski Soboti, ki jo trenutno še obnavljajo. Pri obnovi, predvsem pa pri končnem opremljanju prostorov in urejanju velikega zemljišča, ki se razprostira za hišo, so in bodo sodelovali tudi udeleženci PUM. Projektno učno delo v naslednjem šolskem letu bo sodeč po načrtih mentorjev povezano prav s tem.

V Slovenj Gradcu so imeli dvodnevni tabor, na katerega so povabili pumovce iz Ljubljane in ga zaznamovali tudi s skoki s padalom. Za javnost pa so izdali drugo številko časopisa PUM-PA, kjer si bralci lahko preberejo, kaj so počeli in kako razmišljajo pumovci na Koroškem.

Udeleženci, mentorice, mentorji, in zunanjí sodelavci v PUM so nam s svojim delom obogatili popoldneve in večere. Znova so nas prepričali, kako pomembno je za vsakega človeka, da v življenju sreča ljudi, ki v njej ali njem znajo užreti darove in sposobnosti. Povedali so nam, da osmišljeno učenje porodi uspešne učence. S svojimi nastopi so osmislili razvojno delo Andragoškega centra Slovenije, denarna sredstva, ki jih prispevata Ministrstvo za šolstvo in šport in Republiški zavod za zaposlovanje, ponekod tudi lokalne skupnosti (v Celju in v Radovljici), pa tudi delo izobraževalnih organizacij, kjer poteka PUM. Vse, kar so naredili, lahko opazujemo kot zanimiv pojав učenja in socialno-kulturnega animiranja v lokalni skupnosti.

Na tem mestu bi se radi vsem sodelujočim zahvalili za lepe prireditve, tri nove izobraževalne organizacije, ki bodo v prihodnjem letu pričele z izvajanjem PUM, pa opogumili in spodbudili k podobnima podvigom.

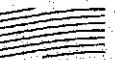
Andreja Dobrovoljc in Natalija Žalec, ACS

Evalvacije poskusnega izpeljevanja programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle

V Novičkah smo vas že večkrat obveščali o poteku dela pri projektu *Evalvacije poskusov programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle*. Prvih pet izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja se je začelo poskusno izvajati za odrasle v šolskem letu 1997/98. Ti programi so: Gostinstvo, Turizem, Elektronika, Gradbeništvo in Strojništvo. V šolskem letu 1999/2000 se je poskusno začelo izvajati še pet izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle, in sicer: Poslovni sekretar, Rudarstvo in geodezija, Poštni promet, Telekomunikacije in Živilstvo. Prvih omenjenih izobraževalnih programih poteká hkrati tudi spremeljanje in evalvacija, ki jo izvajamo v Andragoškem centru Slovenije in Centru RS za poklicno izobraževanje.

V juniju smo zaključili s spremeljanjem in evalvacijo prvih dveh izobraževalnih programov, in sicer: Gostinstvo in Turizem - odrasli, katerih izvedba je poskusno potekala od novembra 1997 do decembra 1999. Pripravili smo zaključni evalvacijiški poročili in jih v skladu s Pravilnikom o uvajanju in spremeljanju novosti in programov v vzgoji in izobraževanju (Ur. I. št. 17/1997 in št. 22/1998) poslali Ministrju za šolstvo in šport, Področni evalvacijiški komisiji za izobraževanje odraslih ter Strokovnemu svetu za izobraževanje odraslih v nadaljnjo obravnavo.

V tokratnih Novičkah predstavljamo metodologijo ter potek evalvacije obravnavanih izobraževalnih programov za odrasle. V jesenski številki Novičk pa bomo predstavili prve rezultate evalvacije izobraževalnih programov Gostinstvo in Turizem - odrasli.

Razlogi za izvajanje evalvacij programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle

Vzvodi, ki so pripeljali do poskusnega izpeljevanja programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle, izhajajo iz nove šolske zakonodaje (ZOFV¹), ki v 20. členu opredeljuje, da se posodabljanje vzgojno-izobraževalnega dela, vpeljevanje novih delov izobraževalnih programov, organizacijske novosti in novi učbeniki lahko pred vpeljavo preverjajo s poskusom. S poskusom se preverjajo tudi novi javno veljavni izobraževalni programi.

Tako je bil v izobraževanje vpeljan instrument, ki omogoča, da hkrati s prvo poskusno izpeljavo novih in prenovljenih izobraževalnih programov ugotavljamo njihovo ustreznost in učinkovitost in ugotovimo, ali so pred njegovo uveljavitvijo v izobraževalni praksi potrebne kakšne spremembe in dopolnitve. Med tistimi novostmi v izobraževanju, kjer se je ta mehanizem uporabil med prvimi, so izobraževalni programi višjih strokovnih šol.

Poskusno izpeljevanje programov v Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem Bled

Z Odredbo o preverjanju javno veljavnih izobraževalnih programov za pridobitev strokovne izobrazbe za izobraževanje odraslih s poskusom (št. 603-71/97) je bila za poskusno izpeljevanje programov višjega strokovnega izobraževanja Turizem in Gostinstvo - za odrasle določena Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled. Višja strokovna šola je bila odgovorna nosilka poskusa. Nalogu Andragoškega centra Slovenije in Centra RS za poklicno izobraževanje pa je bila, da ocenita primernost in ustreznost izobraževalnih programov za odrasle udeležence izobraževanja.

Metodologija spremljanja in evalvacije

V skladu s sodobno evalvacijsko teorijo smo pri razvijanju metodologije evalvacije razumeli kot "instrument", ki naj pripomore k odločjanju o nadaljnjem razvoju programa. Tako smo želeli že pripravi evalvacijskega načrta pritegniti tudi izobraževalno organizacijo, v kateri se program izpeljuje. Izhajali smo iz izhodišča, da morata spremljanje in evalvacija potekati tako, da bodo v njej upoštevani interesi vseh subjektov. Hkrati smo želeli upoštevati razvojno komponento sodobnih evalvacijskih raziskav, ki zahteva, da naj pridobljene informacije pripomorejo k odločjanju o spremembah in izboljšavah izobraževalnih programov v prihodnje in v tem primeru k zagotavljanju in razvoju kakovostnega izobraževanja za odrasle.

Evalvacijski inštrumentarij in časovni potek evalvacije

Za zbiranje podatkov smo razvili naslednji evalvacijski inštrumentarij: inštrumente za vodení intervju z vodjo izobraževanja odraslih, organizatorjem praktičnega izobraževanja in predavatelji; anketne vprašalnike za mentorje praktičnega izobraževanja v podjetjih in udeležence v izobraževalnem programu.

V evalvaciji proces smo uvrstili vse faze izobraževalnega procesa in tako evalvacijo ali tisti njen del, ki zajema zbiranje podatkov, razdelili na tri dele:

- **med potekom prvega letnika** (od novembra 1997 do decembra 1998)

V tej fazi evalvacije smo opravili analizo dokumentacije o posameznem izobraževalnem programu in jo uvrstili v vmesno poročilo.

- **med potekom drugega letnika** (od januarja 1999 do decembra 1999)

V tej fazi smo z vodenimi intervjuji zbrali podatke, zajete pri vodi izobraževalnega programa, organizatorju praktičnega izobraževanja in delu predavateljev posameznih predmetov. Ta del je zajemal tudi anketiranje mentorjev praktičnega izobraževanja.

- **na koncu izobraževanja** (december 1999)

Zadnja faza je bila namenjena zbiranju podatkov od udeležencev izobraževanja, in sicer z anketnim vprašalnikom, ter izvedbi vodenih intervjujev z drugim delom predavateljev.

V času od januarja do junija 2000 je na obeh javnih zavodih potekala analiza podatkov in priprava zaključnega evalvacijskega poročila. Posamezno zaključno evalvacijsko poročilo tako združuje ugotovitve, zaključke in predloge, ki sta jih pripravila oba javna zavoda kot eksterna evaluatorja, hkrati pa tudi tiste, ki so jih v svojem zaključnem poročilu zapisali v Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem Bled kot odgovorni nosilci poskusa. Oba javna zavoda sta k ugotovitvam in predlogom odgovornega nosilca poskusa podala strokovno mnenje. Kot smo že omenili, bomo rezultate evalvacije ter zaključke in predloge za spremembe, ki smo jih posredovali Strokovnemu svetu za izobraževanje odraslih in Področni evalvacijski komisiji za izobraževanje odraslih, predstavili v septembrski številki Novičk.

V sodelovanju z Višjo strokovno šolo za gostinstvo in turizem Bled, ki je bila prva, s katero smo skupaj izpeljali spremljanje in evalvacijo, bi morali oceniti, koliko nam je uspelo udejaniti zasnovno razvojno naravnana evalvacijskega modela programov višjega strokovnega izobraževanja.

Samo takšna izmenjava informacij lahko pripomore k temu, da se bo tudi model evalvacij programov višjih strokovnih šol še razvijal in izboljševal s ciljem pridobivanja čim bolj objektivnih in relevantnih podatkov, ki naj pripomorejo k oceni izobraževalnega programa in k njegovemu kvalitativnemu razvoju. V takšni izmenjavi izkušenj in mnenj med izobraževalnimi organizacijami, ki poskusno izvajajo izobraževalne programe višjih strokovnih šol, javnimi zavodi, ki poskusno spremljajo in evalvirajo, in Ministrstvom za šport in šport kot naročnikom poskusnega izvajanja in evalvacij teh programov, bi bilo treba v prihodnje tudi jasneje doreči vioge ter povezave med internim in eksternim spremljanjem in evalvacijo programa.

Ob koncu pa - se v imenu obeh javnih zavodov, ki sta spremljala in evalvirala izobraževalna programa Gostinstvo in Turizem, želimo zahvaliti tako vodstvenemu kadru Višje strokovne

šole za gostinstvo in turizem Bled za aktivno sodelovanje in pomoč pri koordinaciji in izvedbi evalvacije, kot vsem predavateljem in udeležencem, ki so v evalvaciji raziskavi prispevali svoja mnenja in predloge za izboljšave izobraževalnih programov v prihodnje.

Tanja Možina, ACS

PHARE - MOCCA, Dejavnost 6

Ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij

Na trgu delovne sile je pogost primer, ko zaposleni opravljajo določen poklic, ne da bi za to imeli ustreznou izobrazbo. Najpogosteje so si pridobili t. i. interne kvalifikacije, ki pa na trgu dela niso priznane. V zadnjem času se vedno bolj uveljavlja ideja o uvedbi posebnih postopkov za priznavanje poklicne usposobljenosti, ki bi bila priznana na nacionalni ravni. Tako je bila v okviru programa PHARE-MOCCA oblikovana strokovna skupina, zadolžena za oblikovanje postopka ugotavljanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij in v okviru tega za opredelitev pomena priznavanja predhodno pridobljenega znanja. Naloga delovne skupine je bila oblikovati pilotni postopek za pridobitev poklicne kvalifikacije OSKRBOVALEC/OSKRBOVALKA, pri čemer so nam bili v pomoč tudi nizozemski eksperti. Ti so nam predstavili postopek, ki so ga razvili in ga uporabljajo na Nizozemskem.

Postopek za pridobitev poklicne kvalifikacije oskrbovalec/oskrbovalka je sestavljen iz dveh faz, in sicer iz ocenjevanja dokazil (portfolia), na podlagi katerih lahko kandidat dokaže svojo poklicno usposobljenost, in iz neposrednega preverjanja in potrjevanja znanja, ki se izpelje v primeru, ko kandidatu na podlagi predloženih dokazil zahtevanih spremnosti in znanja ne moremo priznati. Pri tem je bilo potrebno opredeliti tudi dokazila, ki bi jih lahko upoštevali pri oblikovanju portfolia kandidata ter opredeliti kriterije za ocenjevanje portfolia, na podlagi katerih lahko označimo kandidatov portfolio kot ustrezan, ali pa ga, na podlagi opredeljenih kriterijev zavrnemo. Potrebno je bilo določiti tudi metode za neposredno preverjanje in ocenjevanje ter instrumente, ki jih za postopek neposrednega preverjanja potrebujemo.

Oblikovanje pilotnega postopka za pridobitev poklicne kvalifikacije je obsegal naslednje aktivnosti: izdelavo navodil za svetovalce in ocenjevalce v postopku ugotavljanja in potrjevanja poklicne kvalifikacije, izbor svetovalcev in ocenjevalcev ter njihovo usposabljanje, izbor kandidatov, izpeljavo postopka ugotavljanja in potrjevanja predhodno pridobljenega znanja in spremnosti (ocenjevanje dokazil v portfoliu) ter postopek neposrednega preverjanja in ocenjevanja.

Med zahtevnejše naloge pri oblikovanju postopka spada tridnevno usposabljanje svetovalcev in ocenjevalcev, katerega namen je bil seznaniti udeležence s postopkom ugotavljanja in potrjevanja predhodno pridobljenega znanja ter jih naučiti ustrezeno oblikovati standarde znanja in merila oziroma kriterije preverjanja in ocenjevanja. Standardi znanja ter kriteriji

preverjanja in ocenjevanja so podlaga za izbor metod za neposredno preverjanje in ocenjevanje znanja in spretnosti, zato smo se na usposabljanju osredotočili tudi na izbor ustreznih metod. Zadnji dan usposabljanja je bil namenjen delu v skupinah, naša osrednja naloga pa je bila prevesti standarde znanja v merila ocenjevanja, ali povedano z drugimi besedami: oblikovati standarde znanja tako, da bodo natančno izkazovali, kaj mora kandidat pri zastavljeni nalogi opraviti oziroma katera znanja in spretnosti mora izkazati. Tako izdelani standardi so namreč v pomoč vsem, ki v procesu ugotavljanja in potrjevanja znanja in spretnosti sodelujejo (svetovalci, ocenjevalci, kandidati), poleg tega pa ocenjevalcem omogočajo objektivnejše odločitve glede priznavanja kandidatovega znanja in spretnosti.

Pred začetkom usposabljanja smo imeli predavateljij pomisleke glede trajanja programa usposabljanja, saj smo menili, da bi bilo treba temu nameniti več časa. Žal pa tega, zaradi postavljenih rokov, nismo mogli uresničiti. Ob zaključku usposabljanja so se naši dvomi izkazali kot upravičeni. Čeprav smo usposabljanje izvedli v postavljenih rokih, se je pokazalo, da bi bilo treba povečati število ur, saj bi s tem omogočili, da bi udeleženci usposabljanja potrebna znanja pridobivali na podlagi reševanja konkretnih primerov.

Ugotavljanje in potrjevanje znanja in spretnosti izbranih kandidatov je potekalo v Domu upokojencev Center-Tabor Poljane, v času od 17. do 19. julija; v okviru tega je bilo treba pripraviti potrebno dokumentacijo (Prijava kandidata/kandidatke k potrjevanju poklicne kvalifikacije, Zapisnik o svetovanju kandidatu/kandidatki, Obrazec za vrednotenje portfolia, Pripomoček za presojanje ustreznosti dokumenta v portfoliu, itn.) ter opraviti svetovalni razgovor s kandidati. Preverjanje je potekalo v dveh delih, in sicer so ocenjevalci najprej presojali ustreznost portfolia na podlagi priloženih dokumentov ter se na podlagi ocen portfolia in postavljenih standardov znanja odločali še o številu in vrsti nalog, ki jih je moral kandidat opraviti v primeru, ko mu na podlagi predloženih dokumentov zahtevanih znanj in spretnosti niso mogli priznati.

Pri postopku ocenjevanja portfolia ter neposrednega preverjanja in ocenjevanja znanja in spretnosti so sodelovali tudi strokovnjaki Andragoškega centra Republike Slovenije, in sicer so evalviralni celoten postopek preverjanja in ocenjevanja. V povezavi s tem je za konec julija predvideno srečanje članov delovne skupine z nizozemskimi eksperti, namen srečanja pa je predstaviti izkušnje in ugotovitve pilotske izvedbe, odpraviti ugotovljene vrzeli ter oblikovati izpopolnjen postopek za pridobitev poklicne kvalifikacije.

Vera Jakara, ACS

Nekateri študijski krožki so bili še posebej uspešni

Med številnimi študijskimi krožki, ki so delovali v letošnjem letu, se je bilo težko odločiti, katere naj posebej nagradimo za izjemno in uspešno delo. Tako kot vsako leto je bil tudi zdaj rezerviran delež sredstev Ministrstva za šolstvo in šport (MŠŠ), namenjen nagrajevanju

najuspešnejših. Na osnovi dokumentacije in pravočasno prispevili gradiv ter že ustaljenih kriterijev, ki so opredeljeni z izvajanjem študijskih krožkov v praksi, smo izbrali tiste, ki so se še posebej izkazali. Pri tem smo upoštevali načrtovane in realizirane izobraževalne in akcijske cilje, poseganje študijskih krožkov v vsakdanje življenje v kraju ter odzivnost študijskih krožkov v okolju. Kot je bilo že omenjeno, je bila izbira težka, vendar smo se morali na osnovi kriterijev in ne nazadnje razpoložljivih sredstev omejiti ter izbrati tiste, ki si nagrado posebej zaslужijo.

Nagrajeni študijski krožki v letu 1999/2000

Organizacija	Ime študijskega krožka	Mentor študijskega krožka
ZKI, LU Ajdovščina	Vstop v naselje – ali ko nam že prvi vtis zaželi dobrodošlico	Boža Bočina
LU Gornja Radgona	Vzgoja vrtnih in okrasnih rastlin	Anton Vodan
LU Ilirska Bistrica	Muzejski študijski krožek	Vanda Volk
	Krašenje brkinskih pirov	Vanda Volk
LU Kranj	Beremo z Manco Kosir	Marjeta Ahačič
LUI Lendava	Spoznamo in ohranimo znamenitosti našega kraja	Irena Varga
LU Murska Sobota	Peka domačega peciva	Angela Svenšek
LU Postojna	Šolav Knežaku nekoč in danes	Marjana Urbancič
	Naredimo naš kraj lepši	Marjana Urbancič
LU Slovenska Bistrica	Križi in kapelice na Slovenjebistriškem	Sonja Plaznik
ZPM Ajdovščina	Dileme starševstva	Jana Bočina
	Turistična razgledница Kamenj	Kristina Valič
Alfabet Celje	Čajanke v domu Nine Pokorn	Albina Kokot
Vitra Cerknica	Turizem na podeželju	Bojan Žnidarič
Zgodovinsko društvo Gornja Radgona	Mlini v občinah Gornja Radgona	Anton Vodan
Gorenjski muzej	Keramika	Tatjana Eržen Dolžan
Vita Koper	Beseda Slovenske Istre	Leda Dobrinja
	Istrske teme	Leda Dobrinja
ZKO Lendava	Telehiša	Štefan Huzjan
Srednja trgovska šola Ljubljana	Simbioza arhitekture in narave	Agata Freyer
	Oblikovanje gline	Nives Ratkajec
Zavod Zarja	Spoznamo Slovenijo	Mateja Krašovec
Zveza društv slopih in slabovidnih	Balint v šolstvu – medosebni odnosi,	Stane Padežnik
	Spoznamo sami sebe - sreča je v nas samih	Majda Muri
	Slabovidni in videokamera	Stane Padežnik
AA Inženiring	Poslikava stolpa v Slomškovici v Vuzenici	Anita Ambrož

Muta	Kulinarika na porokah pred več kot petdesetimi leti	Alenka Brinšek
RIC Novo mesto	Kako pomagati otroku, kadar ima težave Bralna kultura	Iris Ucman Marjanca Štern
Animacija Ptuj	Naša pokrajina v Potrčevih delih	Milica Robin
Vtac Mornarček, Piran	Sožitje in ohranjanje naravne in kulturne dediščine	Natalija Planinc
Center za socialno delo	Naučimo se zdravo in srečno preživeti	Darinka Kovše Ketis
Radlje ob Dravi	III. življenjsko obdobje Jaz to zmorem	Tanja Štefi
DPM Dravska dolina	Uredimo vaški center	Marjan Račnik
Radlje ob Dravi	Spoznavajmo ljudsko in narodnozabavno glasbo	Marjan Račnik
Center za socialno delo	Gledališče na Koroškem v fotografiji in spominih	Jana Zamernik
Ravne na Koroškem	Pietenje košar Mežiški in okoliški, hribovski, kolesarski sprehodi in ture	Jana Zamernik Nevenka Lednik
Maksima Sevnica	Ženske in javno življenje	Danica Božič
Agencija Tolminska	Podmelška fara Baška grapa v turistični ponudbi	Mirjam Perovič Mirjam Perovič
Most, Društvo za razvoj civilnih iniciativ, Žalec	Družinski rodomnik	Mojca Čehner
Center za socialno delo Žalec	Knapi - zgodovina rudnika Žabukovica	Irena Pražnikar

Vsem mentorjem, članom in organizatorjem nagrajenih študijskih krožkov iskreno čestitamo ter želimo v prihajajočem se šolskem letu prav tako uspešno in učinkovito izvajanje študijskih krožkov, kot je bilo letošnje. Hkrati pa se zahvaljujemo vsem mentorjem, vodjem, organizatorjem in članom vseh, tudi nenagrajenih študijskih krožkov, za prizadetvo delo. Vse skupaj vas vabimo, da se nam pridružite v jeseni z novimi mislimi, željami, pričakovanji. Tako bomo skupaj razveseljevali vse, ki se radi učijo in delujejo v svojem okolju in s tem pripomorejo k osebnemu razvoju in razvoju skupnosti.

Vilma Malečkar, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Unescov inštitut za izobraževanje Petdesetletnica v senci ukinitve

Večina izobraževalcev odraslih pozna Unescov inštitut za izobraževanje v Hamburgu vsaj od leta 1997, ko je zelo uspešno organiziral in izpeljal izjemno odmevno V. mednarodno konferenco o izobraževanju odraslih. Ta je z deklaracijo in akcijskim načrtom za prihodnost za naslednjih dvanajst let začrtala smeri razvoja izobraževanja in učenja odraslih. Lahko bi rekli, da je ta konferenca v razvited državah in v državah v razvoju znova postavila izobraževanje odraslih v žarišče, odprla nova področja in nakazala skupne poti, stične točke in nove načine sodelovanja med razvitetimi in tistimi, ki se še razvijajo.

Po uspehu, ki ga je konferenca doživela, zato še toliko bolj preseneča dejstvo, da organizacija, ki je dala inštitutu ime, razmišlja o njegovi ukinitvi. Januarja letos se je nemška zvezna vlada, kot 50-odstotna sofinancerka dela tega Inštituta, odločila, da v naslednjih petih letih popolnoma ustavi dotacije, ki jih je namenjala za njegovo delo. Najbolj pa preseneča, da Unesco kot organizacija ne zmore ne moči ne sredstev, da bi zagotovil obstoj Inštituta ter da razmišlja o svoji bodočnosti brez Inštituta za izobraževanje.

Institucija, ustanovljena leta 1951, s prvim svetom, katerega članica je bila Marija Montessori, bo junija leta 2001 praznoval 50-letnico obstoja. Ali jo bo lahko z mirnim srcem in načrti za prihodnost ali pa z drhtenjem in strahom – to vprašanje buri duhove vseh tistih, ki jim ni vseeno, kaj se bo zgodilo z izobraževanjem odraslih. Dandanes Inštitut zaposluje okoli 30 ljudi, izdaja mednarodno revijo za izobraževanje, ima obsežno knjižnico in dokumentacijo in je iniciator različnih projektov širom sveta, v katerih sodelujejo tako priznani teoretički izobraževanja in učenja odraslih kot strokovnjaki, ki delajo na terenu. Vsem skupaj je hamburška konferenca dala novega poleta in novih spodbud.

Res je, da živimo v svetu, ki se nenehno spreminja. Organizacije in institucije nastajajo in izginevajo. Vprašanje pa je, če to pravilo velja tudi za institucije, ki v imenu Unesca opravljajo tako pomembno delo in imajo takšno poslanstvo, kot ga ima ta inštitut. Zelo lahko je namreč razpustiti institucijo, izjemno težko pa je znova pridobiti človeški kapital, ki ima ustrezno znanje, izkušnje, stike po celi svetu in pozna tako teorijo kot prakso učenja in izobraževanja odraslih.

Vse prevečkrat namreč ugotavljamo, da je v mnogih deželah pojem izobraževanja odraslih največkrat povezan z opismenjevanjem. Tako pojmovanje je treba preseči, saj je izobraževanje odraslih mnogo več kot le opismenjevanje. Morda je to res tako v državah, ki se borijo z zaostalostjo in nepismenostjo. Gotovo pa ne v tistih, kjer je izobraževanje odraslih že razvito. Unesco naj bi bila organizacija, ki ustreza obojim. Unesco naj bi združeval, kar je najboljšega

v znanosti, kulturi in izobraževanju. Je še vedno to? Se je spremenil? Sodeč po nameravanih dejanjih se gotovo spreminja. Tako kot marsikje tudi tu izobraževanje odraslih ni prioriteta. Gre za miselnost, ki jo je mogoče izraziti takole: odrasli so svojo priložnost že imeli. Nove naj si najdejo, kot vedo in znajo. O tem, kako se učijo, kaj vpliva na njih, kaj jih ovira pri učenju, katere so metode učenja, ki so za njih najboljše, kakšna je bodočnost izobraževanja in učenja odraslih – s temi vprašanji naj se ukvarja kdo drug. Kako kratkovidno!

Potreba po izobraževanju in učenju odraslih obstaja. Obstaja tudi institut, ki je sposoben te potrebe analizirati, sintetizirati in k reševanju pritegniti tiste, ki se s področjem ukvarjajo. Bo Unesco zmogel dovolj modrosti in volje ter uporabil tisto, kar že ima, da mu v bližnji prihodnosti ne bo treba izgubljati časa in denarja za to, da bi državam članicam izpolnil pričakovanja?

Kako lepo bi bilo reči – zmogel bo.

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

S POTI

Enotnost in različnost v razvoju pismenosti

Med 5. in 8. julijem 2000 je v Bratislavi na Slovaškem potekala mednarodna konferenca o razvoju pismenosti z naslovom *Enotnost in različnost v razvoju pismenosti*. Konference so se udeležili predstavniki srednje- in vzhodnoevropskih držav, ki se pri svojem delu ukvarjajo s pismenostjo. Udeležba je bila raznolika; na njej so sodelovali raziskovalci, knjižničarji, učitelji in drugi, s ciljem izmenjave informacij o dogajanju na področju razvijanja pismenosti v posameznih državah in v različnih okoljih, npr. znotraj šol, knjižnic, lokalnih skupnosti in drugod.

Program konference je bil načrtovan tako, da so v dopoldanskem času potekala plenarna predavanja, posvečena pomenu pismenosti za posameznika in družbo (priča dan) in najnovejšim dognanjem nevropsihologije branja in pisanja, ki sta jih predstavila priznana strokovnjaka Dirk Bakker iz Nizozemske in Gavin Reid iz Škotske (drugi dan). Popoldanski del je bil namenjen predstavljanju delovnih izkušenj udeležencev konference v obliki predavanj ali delavnic v naslednjih sklopih: razvoj pismenosti v predšolskem obdobju in na začetku šolanja, razvoj pismenosti pri mladih in odraslih, razvoj pismenosti pri otrocih s posebnimi potrebami, raziskovanje branja in pisanja, pismenost - novi mediji in tehnologija, programi pismenosti v knjižnicah, usposabljanje učiteljev za učenje branja ter pismenost in dvojezičnost.

Zaradi množice različnih strokovnjakov in različnih področij dejavnosti je težko opredeliti glavno sporočilo ali temo konference. Največji poudarek je bil na pomenu razvijanja bralnih

interesov v predšolskem obdobju in spodbujanju bralnih navad vsaj do zaključka rednega šolanja. Z vzgajanjem mladih bralcev namreč obstaja večja verjetnost, da bodo kot odrašli ostali dobri bralci, ki bodo svojo bralno kulturo in navade razširjali v svojem okolju. Konferenca je predvsem omogočila vpogled v pestrost pobud in dejavnosti na področju razvijanja bralne kulture, izmenjavo izkušenj in pridobivanje idej za lastno delo.

V programu konference je svoje delo predstavilo tudi pet udeležencev iz Slovenije. T. Jamnik in D. Lavrenčič sta predstavili *Slovenski knjižni kviz*, M. Perko in I. Saksida sta predstavila *Knjižno klepetalnico* in L. Knaflč *Program družinske pismenosti v slovenskih šolah*. Pisni prispevki vseh sodelujočih bodo objavljeni v zborniku konference.

Dr. Livija Knaflč, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Znanje – prvi pogoj za zaposlitev

Pomemben del izobraževanja brezposelnih predstavljajo programi izpopolnjevanja in usposabljanja, ki so namenjeni pridobivanju znanj, veščin in spretnosti ter v določenih primerih tudi poklicnih kvalifikacij. Znotraj teh programov pa se izvajajo tudi t. i. programi "placement", ki vodijo v zaposlitev. Cilj teh programov je torej ta, da se po zaključenem izobraževanju čim več udeležencev zaposli (vsaj za določen čas).

Odgovornost za iskanje zaposlitve je predvsem pri iskalcu zaposlitve, izobraževalna ustanova oz. izvajalec izobraževanja pa udeležencem pomaga pri iskanju delodajalcev in jim svetuje pri pisanju ponudb za delo. V izobraževalni ustanovi torej brezposelni pridobijo številna nova (funkcionalna) znanja, vključno z znanji za konkurenčnejše nastopanje na trgu delovne sile. Izobraževalna ustanova nameni veliko pozornosti propagandnim akcijam, katerih cilj je pritegniti čim večje število delodajalcev. Zavod za zaposlovanje opravlja informativno-svetovalno vlogo za delodajalce, saj imajo ti pri zaposlitvi brezposebine osebe številne ugodnosti. Z drugimi besedami, zavod pod določenimi pogoji sofinancira uvajanje bodočega sodelavca v delo.

Na Andragoškem zavodu Maribor – Ljudski univerzi trenutno zaključujemo program "placement" AutoCAD. V program je vključenih trinajst udeležencev, ki so zaključili najmanj srednje strokovno izobraževanje tehnične smeri (strojni tehniki, gradbeni tehniki ipd.). Predavatelj z bogatimi izkušnjami iz prakse je udeležence usmerjal k risanju v dvo- in tridimenzionalni tehniki. Udeleženci so bili iz dneva v dan bolj samostojni pri risanju najrazličnejših načrtov. Program zajema 60 ur računalniškega tečaja, ki mu sledi se 10-urna poslovna komunikacija. V današnjem času velikokrat beremo o tako imenovanih ključnih kompetencah posameznikov, ki so izjemnega pomena tako za uspešno iskanje zaposlitve kot tudi za hitro prilaganje

spremenjenim delovnim razmeram. Ena izmed njih je prav gotovo spremnost poslovnega komuniciranja, pomembna posebno ob prvem stiku, ob osebni predstavitvi delodajalcu.

V celotnem programu namenjamo veliko pozornosti pomoči pri iskanju zaposlitve. Pri tem si pomagamo z internetom (vsem udeležencem priporočamo brskanje po spletnih straneh zavoda za zaposlovanje, kjer so že pripravljeni osnutki ponudb za delo) in osebnim svetovanjem. Udeležencem smo pripravili tudi obsežen seznam potencialnih delodajalcev. Pričeli smo tudi z internim razvrščanjem teh delodajalcev. Pri tem sodelujemo vsi; mnenja in izkušnje udeležencev so še posebej dobrodoše. Prav tako skrbno zbiramo vse razpise za prosta delovna mesta, ki so objavljeni v dnevnih časopisih. Naše dosedanje izkušnje so spodbudne: tudi v zadnji skupini si je zaposlitev že poiskala skoraj polovica udeležencev, čeprav je program še v teku.

Poleg programa "placement" AutoCAD, ki je namenjen zlasti tehniškim poklicem, načrtujemo v šolskem letu 2000/2001 še več programov "placement". Ti bodo namenjeni predvsem ekonomskim, upravnim in administrativnim poklicem. V teh programih bodo računalniška znanja dopolnjena z znanjem nemškega ali angleškega jezika. V okviru javnega razpisa za programe izpopolnjevanja in usposabljanja je bil Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza izbran za izvajanje: AutoCAD, Računalniško vodenje in poslovne komunikacije, Sodobno računalniško in poslovno komuniciranje v angleškem oz. nemškem jeziku in Osnove namiznega založništva.

Alenka Sagadin in Tomaž Majcen,
Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza

Mreža organizacij za izobraževanje odraslih Slovenije in Hrvaške

Ljudska univerza Jesenice je oktobra 1999 na razpis programov Zavoda za odprto družbo Slovenija vzhod-vzhod prijavila svoj projekt *Mreža organizacij za izobraževanje odraslih Slovenije in Hrvaške*. Prijavljeni projekt je dobil dobro oceno in je bil uvrščen v financiranje. Letos aprila smo začeli z izvedbo.

Cilji projekta:

- **Vzpostaviti mrežo organizacij za izobraževanje odraslih Slovenije in Hrvaške – vsaj pet organizacij iz vsake države.**

Ciljna skupina:

Organizacije za izobraževanje odraslih in vse druge zainteresirane izobraževalne ustanove v Sloveniji in na Hrvaškem.

Namen tega dela projekta je seznanjanje s cilji, nameni in metodami delovanja organizacij za

izobraževanje odraslih dveh sosednjih držav, oblikovanje strategije in ciljev bodočega sodelovanja na področju izobraževanja odraslih, priprava predlogov izmenjave predavateljev, strokovnih in vodstvenih delavcev ter študijski obiski predavateljev in udeležencev izobraževanja.

- **Izvesti prvi skupni projekt – seminar o človekovi pravicah v vseh organizacijah, ki so včlanjene v mrežo.**

Ciljna skupina:

Odrasli z največ 10 let šolanja (končana ali nedokončana osnovna šola in največ dve leti poklicne ali druge šole), ki niso pridobili osnovnega znanja v branju, pisanju, računanju in socialni komunikaciji. Ta skupina se največkrat ne zaveda, da se uči tudi v vsakdanjih situacijah, in tako ne izrabi možnosti izkustvenega učenja.

Pomanjkanju temeljnih spretnosti se pogosto pridružijo tudi določene oblike vedenja. Funkcionalno nepismeni so pogosto nesamozavestni, včasih predani pasivnosti, čakanju, da jim drugi pomagajo ali kaj store zanje. Takšne osebe preživljajo svoje življenje kot odvisneži, podrejeni drugim. Na slabo obvladovanje temeljnih spretnosti pa se lahko zaradi doživljanja lastne nemoči in pomanjkanja pozitivnih vzorcev vedenja prilepijo razne socialno negativne oblike vedenja. Uživanje mamil, alkoholizem in kriminal so pogosti spremiševalci zlasti tistega dela ljudi, ki menijo, da se ne morejo več pozitivno uveljaviti. Poleg tega jih v negativne reakcije in družbeno nesprejemljivo vedenje nerедko ženeta ne samo finančna in splošna materialna stiska ampak tudi pomanjkanje splošne poučenosti.

Namen tega dela projekta je ozaveščanje in izobraževanje funkcionalno nepismenih v obeh državah na področju osnovnih človekovi pravic v obsegu štirih ur trajajočih predavanj. S projektom želimo vplivati na strpnost udeležencev do drugačnih in na preprečevanje konfliktov v multikulturalnih družbah kot sta Slovenija in Hrvaška.

Prvi cilj projekta smo že dosegli z oblikovanjem mreže v katero so se vključili:

Slovenija: Ljudska univerza Jesenice kot koordinator projekta, Ljudska univerza Velenje, Ljudska univerza Ajdovščina, Ljudska univerza Rogaška Slatina in Ljudska univerza Tržič.

Hrvaška: Pučko Otvorenoučilište Koprivnica, Pučko Otvorenoučilište Osijek, Pučko Otvorenoučilište Čakovec, Pučko Otvorenoučilište Varaždin in Pučko Otvorenoučilište Ivanič Grad.

20. junija 2000 smo pripravili uvodni seminar za članice mreže v Termah Čatež. Seminarja so se udeležile vse članice, predstavnici Ministrstva za šolstvo in šport Slovenije in Zavod za odprto družbo iz Ljubljane, sekretarka in strokovna delavka ZLUS in nacionalna koordinatorica za program EU Grundtvig.

Na dopoldanskem delu seminarja smo se seznanili s cilji in nameni delovanja mreže, predstavljena sta bila sistema izobraževanja odraslih v Sloveniji in na Hrvaškem in vse članice mreže. Predstavljen pa nam je bil tudi program EU za izobraževanje odraslih Grundtvig.

Popoldanski del seminarja je bil namenjen izobraževanju predavateljev za seminarje Človekove pravice, kjer nam je delovanje urada varuha človekovih pravic predstavil Ivan Bizjak, varuh človekovih pravic Slovenije.

Po poletnih počitnicah bomo delo nadaljevali z izvedbo seminarjev, upamo pa tudi, da nam bo uspelo pridobiti sredstva za širjenje mreže.

Maja Radinovič Hajdič, Ljudska univerza Jesenice

Izobraževanje strokovnih prevajalcev

Strokovno prevajanje se v marsičem razlikuje od drugih dejavnosti. Šolanje za pridobitev poklica strokovnega prevajalca in tolmača se je začelo šele leta 1997, kar pomeni, da so strokovni prevajalci v Sloveniji v večini primerov profesorji tujih jezikov, ki so se s prakso (s samoizobraževanjem) iz poučevanja tujih jezikov preusmerili v prevajanje in/ali tolmačenje. Uspešno strokovno prevajanje zahteva stalno samoizobraževanje na dveh področjih hkrati: pri izpopolnjevanju tujega/tujih jezikov in maternega jezika ter na področju izrazja tistih strok, ki jih prevajajo. Nimajo na voljo ustrezone strokovne literature, saj jim splošni slovarji in glosarji ne zadoščajo. Slovenija spada namreč v skupino držav z manj razširjenim jezikom, zato ji primanjkuje dvojezičnih strokovnih slovarjev in glosarjev ter pojmovnikov najbolj pomembnih strok: prava, ekonomije, medicine in farmacije ipd. Zato je bila želja po organiziranem dopolnilnem izobraževanju med prevajalci ves čas močno razvita, saj bi le na ta način prišli do ustreznih strokovnih terminov (v slovenskem in v tujih jezikih) in do jezikovnega znanja, predvsem tistega, ki ga imenujemo 'premoščanje kulturnih razlik med jezikoma'.

V Društvu znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije smo leta 1989 prvič prisluhnili tem potrebam strokovnih prevajalcev in začeli prirejati predavanja, seminarje in delavnice, sprva bolj terminološke narave, kasneje pa tudi jezikovne, ki so jih vodili domači govorci ('native speakerji'). Do leta 1992 smo pripravili kakih trideset izobraževalnih oblik, na katerih so predavali strokovnjaki za posamezna področja, vrhunski prevajalci, jezikoslovci in domači govorci iz Slovenije, Avstrije in Italije. Torej smo izobraževanje takoj naslonili na predavatelje, ki so prihajali iz dežel s področja Alpe-Jadran, sprva na zamejske Slovence nato pa tudi na druge.

V letu 1995 je OST prevzel izobraževanje strokovnih prevajalcev in tolmačev in to naložo opravlja še sedaj. Letno pripravijo štirinajst seminarjev in delavnic iz tem, ki so kombinacija med slovenskim, angleškim, nemškim in italijanskim jezikom ter pravom, ekonomijo, finančami, turizmom in farmacijo. Osnovne teme seminarjev in delavnic so: kultura ciljnega jezika, jeziki strok – terminologija, samolektoriranje prevodov v tuj ali v slovenski jezik, analiza prevodov – premoščanje kulturnih razlik med jezikoma in osnove tolmačenja. Do-

slej so pripravili 70 seminarjev odprtega tipa in tri za Službo Vlade RS za evropske zadeve. Približno 15 odstotkov udeležencev seminarjev deluje v samostojnem prevajalskem poklicu, ostali pa prihajajo iz večjih podjetij, ministrstev in iz drugih ustanov. Nekaterih jezikovnih seminarjev so se udeležile tudi profesorice tujih jezikov s fakultet in visokih šol iz Slovenije in Hrvaške, na slovenske seminarje pa pridejo tudi zamejske prevajalke iz Italije in Avstrije. Programe seminarjev sestavljajo po dogovoru med prevajalci in organizatorjem, katerega naloga je, da najde primerne predavatelje. V prevajalskih krogih deluje zanimiva, marketinško obarvana povezava (komunikacija) med ponudbo (organizator in predavatelji) in povpraševanjem (prevajalci) po dodatnem znanju. Organizator izobraževanja je posrednik in komunikacijski povezovalec med obema stranema izobraževalnega procesa. Uspešnost takega načina pa omogočajo prevajalci, ki se pogosto udeležujejo seminarjev (teh je več kot tretjina), saj večina pobud za nove teme seminarjev prihaja z njihove strani. Še nekaj je pomembno: motiv za izobraževanje med prevajalci je zelo močan, kar vpliva na njihovo aktivno sodelovanje na seminarjih, to pa sproži t. i. 'ustvarjalni krogotok komunikacije', ki seveda steče le tedaj, kadar je predavatelj hkrati tudi animator. To pa je že področje delovanja čustvene inteligence na seminarju.

Dejavnost dopolnilnega izobraževanja strokovnih prevajalcev še nima svoje šifre v klasifikaciji Andragoškega centra Slovenije, saj so tudi poklic strokovnega prevajalca in tolmača v klasifikacijo slovenskih poklicev vnesli šele marca letos. OST opravlja družbeno zelo zanimivo, zahteveno in pomembno delo. Le redki med vami se namreč zavedate, da prihaja večina informacij in novega znanja v Slovenijo 'skozi prste strokovnih prevajalcev' in da je ob vsakem političnem, strokovnem ali znanstvenem pogоворu s tujimi partnerji prisoten tudi tolmač, na sodiščih pa sodni tolmač. Delo strokovnih prevajalcev in tolmačev je bilo ves čas nekako v senci, prav tako je bilo v senci tudi njihovo dodatno izobraževanje.

V zadnjem času pa stopamo iz te sence. Prve korake v tej smeri so napravili pomembni založniški projekti, predvsem tisti, ki so namenjeni strokovnim prevajalcem. Leta 1997 je Cankarjeva založba izdala 'Veliki moderni poslovni angleško-slovenski slovar' (Lidija Šega), leta 1999 je OST izdal 'Slovenski pravni leksikon z nemškimi in italijanskimi ustreznicami' (avtorji Apovnik iz Avstrije in Primožič ter Feri iz Italije, vsi trije so zamejski Slovenci), v letu 2000 pa je DZS izdala knjigo 'Into English' (Alan McConnell Duff), priročnik za prevajanje v angleščino. Ni naključje, da je najprej nastala strokovna literatura za prevajalce prav iz poslovnosti, prava in iz prevajanja v angleščino, saj so to najpomembnejša področja njihovega dela. Navedeni avtorji tudi predavajo na seminarjih OST, kar pomeni, da je v Sloveniji iz dodatnega izobraževanja strokovnih prevajalcev vzniknila tudi založniška dejavnost zanje.

Spomladi letos so se na željo hrvaških kolegov začeli seminarji za strokovne prevajalce tudi v Zagrebu, kjer smo jim pomagali pri organizaciji, slovenski predavatelji pa so vodili prve seminarje. To je že začetek svetovalne dejavnosti, hkrati pa se je začela širša izmenjava med obema državama - pretok predavateljev in prevajalcev.

Začeli smo s posebnostmi strokovnega prevajanja, nadaljevali z dodatnim izobraževanjem, ki se je odrazilo tudi na založništvu, zaključili pa s svetovalno dejavnostjo. To se je zgodilo v zadnjih desetih letih. Torej gre za posebnost, ki na drugih področjih dodatnega izobraževanja odraslih nima prav veliko posnemovalcev.

Anton Omerza, OST

V Črnomlju ustanovili Univerzo za III. življenjsko obdobje

V katalogu izobraževalne in kulturne ponudbe 1999/2000, ki ga je izdelal ZIK Črnomelj, so zapisane tudi naslednje misli: "Ob upokojitvi nastopi čas za zadovoljitev različnih izobraževalnih potreb, za katere v preteklosti ni bilo časa. Programi tretjega življenjskega obdobja so namenjeni upokojencem in pomenijo bogatitev lastnega znanja in medsebojno druženje."

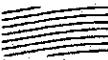
Da upokojenci čutijo potrebo po aktivnosti, ustvarjalnosti in druženju, so pokazali z odzivom na vabilo ZIK-a k vpisu v programe za tretje življenjsko obdobje. Okrog 40 prijavljenih (38 žensk, 2 moška) se je razdelilo v različne interesne skupine. Kako je potekalo učenje in kakšni so bili vtisi udeležencev ter njihovi uspehi?

Začnimo pri najštevilčnejši skupini: pri fizioterapevtskih vajah se je družilo 20 žensk pod vodstvom višje fizioterapeutke Marte Rade. Zbrane so se zaradi odpravljanja težav s hrbtnico ali sklepi in mišicami ali pa samo zato, da bi se bolje počutile. Naučile so se izvajati telesne vaje za sprostitev in povečanje gibljivosti telesa. Te koristne vaje sedaj lahko delajo doma.

Da je bila njihova telesna aktivnost res učinkovita, so se lahko prepričale vsakič, ko so se razsle: prijetno utrjene, vendar zadovoljne - z občutkom, da so nekaj časa posvetile same sebi. K uspešnosti skupine je veliko pripomogla voditeljica s svojo strokovnostjo in prijaznostjo.

Skupina desetih, nadarjenih za likovno izražanje, se je odločila za program *Osnovne tehnike slikanja na svilo oziroma tekstil ter praktično delo*. Njihove roke in domišljijo je odlično usmerjala likovna pedagoginja Alenka Vrlinič. O uspešnem učenju pričajo lepi, izvimi izdelki (rute, robčki,...), ki so nastajali med druženjem v skupini in tudi doma.

V programu *Hrana za vitalnost in zdravje* so bile zelo ustvarjalne sicer že preverjene gospodinje. Njihova mentorica Majda Šimec jih je v teoretičnem in praktičnem delu predavanj seznanjala s premišljeno izbiro živil za zdravo hrano in načini njene priprave. Udeleženke je navduševala z organiziranoščjo dela pri načrtovanju več vrst jedi hkrati in poudarjanjem po-

mena estetskega videza hrane. Sodelovanje vseh pri nastajanju raznovrstnih jedi in pri pogostivti z njimi je vnašalo v delo obilo iskrivosti in prijetnega razpoloženja. K temu je veliko prispevala prijetna voditeljica programa.

Pet udeležencev izobraževanja se je srečevalo v *tečaju nemškega jezika* z željo, da bi obnovili in razširili svoje znanje ali spoznali osnove tega jezika. Profesorica Nada Babič-Ivanš je s svojo neposrednostjo in tankočutnim vodenjem vnašala med slušatelje sproščenost in visoko motiviranost. Iz ure v uro so si bogatili besedni zaklad ter ostrili čut za uporabo nemškega jezika v različnih situacijah in govornih položajih. Majhnost skupine je omogočala intenzivno učenje. Preverjanju in utrjevanju znanja so bile namenjene zelo privlačne ure dela v središču za samostojno učenje.

Ob koncu naj povem, da smo se ob vpisu udeleženci izobraževanja za tretje življenjsko obdobje pravilno odločili; vzeli smo si čas za sprostitev, za razmišljanje, za prijetno druženje. Spoznali smo, da za učenje ni nikoli prepozno.

Darka Čop, Univerza za tretje življenjsko obdobje Črnomelj

Razvijanje pozitivnega samovrednotenja mladostnikov

Predstavlja program preventivnega dela, ki smo ga v naših šolah (Srednja elektro-računalniška šola Maribor, Srednja živilska šola Maribor) začeli izvajati v letosnjem letu. Svet in otroci so se spremenili. Veliko jih ne vidi nobene prihodnosti, ne zazna smisla in upanja. Vedno več jih doživlja travmo ločitve, nerazumevanja, nestabilnosti v družini. Otroci so osamljeni. Tudi zunaj družine imajo vedno manj socialne in čustvene podpore, saj upada število organiziranih in vodenih združenj. Veliko otrok prihaja v šolo trpečih in v velikih krizah, svoje potrebe začno zadovoljevati v združbah, katerim so tuje pozitivne vrednote in smisel življenja. Svoj občutek neprimernosti nadomeščajo s kritiziranjem uspehov in dosegov drugih. Postanejo občutljivi, ne verjamejo vase, ne verjamejo v lasten uspeh in tako niso pripravljeni vložiti truda za doseg želenih ciljev. Pri ponavljajočih neuspehih se njihovo prepričanje o nesposobnosti še bolj utrdii. Zmanjša se jim njihov občutek lastne vrednosti in motiviranosti. Raziskave kažejo, da takšni otroci pogosto postanejo neuspešni, prestopniki, odvisniki ter ponavadi ne končajo šole. Toda teh otrok ne smemo prezreti samo zato, ker se ne prilagodijo sistemu. Treba jim je prisluhniti, z njimi sodelovati in jim pokazati svetlejše strani življenja.

Eden od načinov je preventivni program razvijanja občutka lastne vrednosti za zdrav razvoj mladostnikov, ki ga je razviral in evalviral dr. Robert Reasoner s sodelavci polnih 20 let in ga v Sloveniji organizira Inštitut za razvijanje osebne kakovosti.

Program je preizkušen, evalviran in daje pozitivne rezultate, kar so pokazale študije v ZDA in tudi v mnogih državah Evrope. Učenci, ki so bili vključeni v ta program, so delovali bolj samostojno, bili so srečnejši, bolj sproščeni, bolj zaupljivi, odločnejši v svojem ravnjanju do sebe in drugih. Niso bili več prisotni pri raznih oblikah asocialnega vedenja, kljub temu, da raven šolskih in obšolskih zahtev ni bila nižja, le pot do njih je bila drugačna, sprejemljivejša in bližja mladostnikom.

Razvijanje dejavnikov pozitivnega samovrednotenja v otrokovem zgodnjem obdobju je zelo pomembno, saj bo njegov občutek osebne vrednosti določal, kako se bo vedel in kako se bo učil. Temelji na dejavnostih, ki spodbujajo občutek lastne vrednosti. Varnost, pripadnost, identiteta, smisel in sposobnost so temeljni elementi, ki ustvarjajo pogoje za razvijanje občutka lastne vrednosti. Predstavitev bo v obliki delavnic, na njih bo možno aktivno sodelovanje.

Program razvijanje pozitivnega samovrednotenja je oblikovan kot sistematičen in postopen proces, namenjen upoštevanju osebnih potreb mladostnikov. Učitelji in starši se morda motijo, ko mislijo, da so srednješolci svoje osnovne potrebe že zadovoljili bodisi doma bodisi v osnovni šoli. Če pomislimo na to, da v tem času doživljajo proces, v katerem vrednote staršev in/ali odraslih nadomeščajo z vrednotami vrstnikov in s svojimi individualnimi notranjimi vrednotami, povezanimi z občutkom varnosti, identitete in pripadnosti, lahko razumeemo, zakaj se mnogi mladostniki počutijo negotovi. To velja tako za otroke iz stabilnih in razumevajočih družin, še bolj pa za tiste, ki živijo v neustremnem družinskem okolju. V običajni šoli nimajo vsi učenci priložnosti, da bi pridobili priznanje ali občutek pripadnosti s tem, da so dejavnici pri izvenšolskih aktivnostih, kot sodelovanje v šolskih organih ali športu. Mnogi učenci se počutijo neopazenici in osamljeni, ta čustva pa prinašajo s seboj v razred.

Za otroke, ki mislijo o sebi dobro in imajo razvit občutek lastne vrednosti, je značilna toleranca, širok krog prijateljev, sposobnost vodenja in pripravljenost sprejeti priznanje za svoj uspeh. Na drugi strani pa se otroci s pomanjkanjem občutka lastne vrednosti ne želijo izpostavljati, so občutljivi na kritiko, obenem pa kritizirajo druge, so slabi vodje; če jima kaj uspe, mislijo, da so imeli srečo. Kar je najhuje, nagnjeni so k zasvojenosti, ker želijo pobegniti od samih sebe.

Prednosti programa dr. Reasonerja so v tem, da z njegovim izvajanjem zajamemo mladostnike, starše in učitelje. Ob vključitvi vseh lahko zagotovimo spremembo okolja doma in v šoli, z razvijanjem pozitivnega samovrednotenja pa omogočimo zmanjšanje nasilja in kriminala ter potrebe po zlorabi drog in alkohola.

Veliko nas zaupa programu in smo ga začeli uporabljati tudi pri lastnem delu. Prvi odzvi v najinih šolah v skupinah, s katerimi izvajamo dejavnosti tega programa, so zelo spodbudni. *Dijaki* radi sodelujejo pri dejavnostih, ki razvijajo njihov občutek lastne vrednosti.

Če razmislimo o vseh dejavnikih, ki vplivajo na občutek lastne vrednosti, ugotovimo, da je njegovo razvijanje zelo težavna naloga. Tako kot en sam dogodek ne oslabi občutka lastne vrednosti, ga tudi posamezen seminar, tečaj ali program ne more izboljšati. V svoj vsakdanjik moramo vključiti izgradnjo trdnega zaupanja vase. Lažje pa bomo to storili, če bomo deležni pohvale in priznanja drugih ter se kdaj tudi sami pohvalili za dobro opravljeno delo.

Branka Rudolf, Srednja elektro-računalniška šola Maribor,
Ana Kotnik Krajnc, Srednja živilska šola Maribor

PRIPRAVLJAJO/PRIPRAVLJAMO

OST

Marketing izobraževalnih storitev

OST - Svetovalne storitve prireja v četrtek, 12. oktobra 2000, ob 9.30 prvi seminar v okviru Šole marketinga za izobraževalne storitve. Naslov uvodnega seminarja je *Marketing izobraževalnih storitev*, potekal bo v Gostilni Kresnica v Ljubljani in bo trajal šest šolskih ur.

PONUJAMO/PONUJAJO VAM

LERN

Usposabljanje po internetu

Organizacija LERN bo v času od avgusta do novembra izvedla pet seminarjev prek interneta. Cene seminarjev so od 45 \$ do 145 \$, bralcem Novičk pa jih ponujajo brezplačno. Vsi, ki vas ponudba zanima, se čim prej javite na el. naslov: irena.benedik@acs.si

Vsebine so namreč zelo zanimive in aktualne, saj nam takšnega znanja vsem primanjkuje:

- *How to Teach Adults (Kako poučujemo odrasle)*: od 28. do 31. avgusta 2000
- *Teaching Online (Poučevanje prek interneta)*: od 18. do 22. septembra 2000 in od 23. do 27. oktobra 2000
- *Using Demographics to Increase Program Success (Uporaba demografskih podatkov za večjo uspešnost programa)*: od 25. do 29. septembra 2000

- *Designing Online Instruction (Priprava programov za poučevanje prek interneta):* od 6. do 10. novembra 2000
- *Marketing on the internet (Trženje prek interneta):* od 13. do 17. novembra 2000

Podrobnejše podatke dobite na www.lern.org

POSVETI, KONFERENCE

Mednarodna konferenca združenj za raziskovanje v izobraževanju odraslih

Popotniške zgodbe: od izobraževanja odraslih do vseživljenjskega učenja

London, 3. do 5. julij 2001

Univerza v Vzhodnem Londonu v sodelovanju z raziskovalnimi organizacijami prireja mednarodno konferenco, ki bo združila raziskovalce iz različnih mest in kultur na *potovanju* v Vzhodni London. Namen konference je predstaviti poglede na teorijo, politiko in praks v izobraževanju odraslih, povezano s temo popotniških zgodb. Konferenca naj bi prispevala k preučitvi tega, koliko lahko vseživljenjsko učenje nastopa kot alternativna pot izobraževanju odraslih in njegovim možnim *destinacijam*.

Tema potovanja je v zadnjih letih prišla v ospredje kot metafora za procese spremnjanja, posebej osvetljene v razpravah o globalizaciji. Metafore prostora se uporabljajo za zajetje vrste kulturnih in pedagoških praks. Podobno tudi pojem pripovedovanja zgodbe kot nasprotje omejitvam pozitivističnih in razlagalnih pristopov v raziskovanju.

V izobraževanju odraslih je tema potovanja najbolje zajeta v zgodbi o zasuku od izobraževanja odraslih k vseživljenjskemu učenju. Konferenca naj bi ponudila kritičen pregled tega potovanja in raziskovalnih zgodb. Ali takšno potovanje poteka? V vseh kontekstih? Kakšna je narava tega potovanja? Kakšne so njegove sestavine? Kakšne zgodbe se o njem pripovedujejo? Kdo jih pripoveduje? Na kakšen način? S kakšnim vplivom?

Več informacij o konferenci od septembra na www.scutrea.ac.uk

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

The ability to work : employers, employment and people with disabilities / European Commission. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 36 str.

Adult education and the labour market V : papers from the 5th Seminar of the ESREA Research Network, Dubrovnik, May 1999 / ed. by Henning Salling Olesen and Keith Forrester. Roskilde : Roskilde University Press, 1999. 149 str.

Adult education and the museum : final report on the Socrates project TM-AE-1-995-DE-1 / ed. by Brian Martin. Bonn : The Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association (IIZ/DVV), 1999. 175 str. (International perspectives in adult education ; 23)

Adults in higher education : international perspectives on access and participation / ed. by Pat Davies. London ; Bristol (ZDA) : Jessica Kingsley, 1995. 310 str.

Akcijski program zaposlovanja v Sloveniji za leto 2000 in 2001. Ljubljana : ministerstvo za delo družino in socialne zadeve, 2000. 63 str.

Appreciating adults learning : from the learners' perspective / ed. by David Boud and Virginia Griffin, 1994 (©1987). 248 str.

Archie, Michele; Terry Howard D.: Smart talk for growing communities : meeting the challenges of growth and development : a guide for public dialogue and problem solving. Washington : Congressional Exchange, 1998. 40 str.

Assessing management training needs in Slovenia : draft report. Turin : European Training Foundation (ETF) ; Ljubljana : Central and East European Management Development Association (CEEMAN), 1999. 89 str. Poročilo v projektu Assessment of Management Training Needs in CEE Countries at the Achieved Level of Transition

Background study on employment and labour market in Hungary / Reka Horvath ... (et al.). Turin : European Training Foundation (ETF), 1999. 96 str. (Working document). Ovojni naslov: Employment and labour market in Hungary

Bainbridge, Steve; Murray, Julie: An age of learning : vocational training policy at European level / CEDEFOP. Luxembourg : Office for official publications of the European Communities, 2000. 146 str.

Pregled izobraževalnih programov v Sloveniji za leto 1999/2000.

Bralcem je na voljo v ACS, v splošnoizobraževalnih knjižnicah ali na internetni strani www.acs.si/pregled-io

Pripravljamo novega.

Informacije na tel.: 01 584 25 70

IZOBRAŽEVANJE
ODRASLIH
V SLOVENIJI

IZVAJALCI IN PROGRAMI 1999/2000

NOVO! - Programoteka ACS na spletni strani

www.acs-saec.si/programoteka

Na spletnih straneh ACS objavljamo javnoverjavne izobraževalne programe, ki so:

- oblikovani izključno za odrasle
- na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

Programoteka

Javnoverjavni izobraževalni programi za odrasle

SVETOVALNI KOTIČEK ACS

Na spletni strani www.acs-saec.si

- za tiste, ki se želite izobraževati
- in za tiste, ki sami izobražujete

Bralcem sporočamo, da bo knjižnica od 17. julija do 15. avgusta zaprta zaradi dopustov. Želimo vam prijetno počitnikovanje.

Avtorje prosim, da pošljemo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bomo vrnili) ali po elektronski pošti (maja.korosak@acs-saec.si). Priloge, ki bi jih želeli poslati skupaj z Novičkami, morajo biti jezikovno pregledarie.

Urednica

ACS
SIAE